

¹Фесенко Г. Г. ²Фесенко Т. Г.,

¹ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, ²ХНТУСГ ім. Петра Василенка

ГЕНДЕРНІ ПРАКТИКИ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТІВ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ)

Гендерні ініціативи стосовно бюджетування сфери охорони здоров'я, ініційовані ООН, здійснюються і в Україні [1–2]. Гендерне бюджетування, зокрема, дозволяє в умовах обмежених ресурсів більш ефективно їх використовувати відповідно до потреб користувачів медичних послуг. У цій проблематиці ООН підтримує передусім співпрацю з Міністерством фінансів України, а також органами місцевого самоврядування. Що стосується залучення Міністерства охорони здоров'я України до імплементації

інструментів гендерного бюджетування, то така активність поки що публічно не обговорюється.

Так, ще у 2016 р. було презентовано бюджетні аналізи обласних програм з охорони здоров'я (Київської, Івано-Франківської, Черкаської областей), у яких визначено наступні проблеми: протидія захворюванню на туберкульоз, онкологічним захворюванням, профілактика, діагностика та лікування вірусних гепатитів, медико-соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, лікарсько-акушерська допомога вагітним, породіллям та новонародженим, протидія ВІЛ-інфекції/СНІДу [3].

У 2020 р. в рамках проєкту ООН «Підтримка належного врядування через підвищення спроможності посадових осіб місцевого самоврядування та органів державної влади щодо гендерно орієнтованого планування та бюджетування на Сході України» висвітлено необхідність зменшення гендерних розривів, у тому числі й в сфері охорони здоров'я [4].

Порівняння двох проєктів в частині окреслення актуальних гендерних проблем демонструє, з одного боку, їх тотожність («низька тривалість життя жінок та чоловіків», «чоловіки рідше звертаються до лікарів»), з іншого відмінність у акцентах.

У 2016 р.: *обмежений доступ до медичних послуг для жінок і чоловіків, особливо в сільській місцевості; отримання якісних медичних послуг для дівчат і жінок (брак грошей, домашня робота, турбота про дітей, отримання дозволу від чоловіка та ін.); існування гендерної упередженості лікарів та медичного персоналу щодо лікування «жіночих» (хвороби шкіри, хвороби молочної залози, безпліддя, психоневрологічні розлади та ін.) та «чоловічих» захворювань (серцево-судинні захворювання, алкоголізм, наркоманія, суїцид та ін.).*

У 2020 р.: *висока смертність чоловіків працездатного віку від зовнішніх причин – самогубств, ДТП, алкогольних отруєнь та вбивств, через це проєктом визначено наслідки для громади: лікування чоловіків від ускладнених форм захворювань вимагає більших ресурсів – фінансових та часових; низька тривалість життя чоловіків є чинником фемінізації жіночої бідності, адже літні жінки частіше залишаються самотніми; недосконалість системи психологічної підтримки чоловіків, наприклад, реабілітації чоловіків-учасників АТО/ООС, є чинником зростання домашнього насильства.*

Втім, у запропонованих рекомендаціях проєктів і 2016 р., і 2020 р. містяться авторські візії щодо вирішення гендерних проблем, сформульовані без спеціальних монетизованих калькуляцій, що суперечить самій філософії бюджетування.

Цілі щодо досягнення гендерної рівності мають бути сформульовані у вигляді чітких гендерно-сегрегованих показників «як є»/ «як буде після реалізації рекомендацій».

На жаль, розроблені бюджетні аналізи не містять чітко окреслених цілей досягнення гендерної рівності, що викликає запитання про кінцеву мету гендерних бюджетних стратегій в Україні, якими є їх орієнтири.

Також варто враховувати й сучасні реалії COVID-19: за даними жінки складають 58% від всієї кількості інфікованих; становлять більш, ніж 80% штатних працівників в галузі охорони здоров'я; наявна проблема недостатнього забезпечення засобами індивідуального захисту та ін.

Література

1. Фесенко Т. Г., Фесенко Г. Г. Контент-аналіз управління проектами гендерного бюджетування. Управління розвитком складних систем. 2017. № 30. С. 84-91.

2. Фесенко Г. Фесенко Т. Гендерне бюджетування охорони здоров'я в Україні: quo vadis? Гендер. Екологія. Здоров'я. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20-21 квітня 2017 р.). Харків, 2017. С. 178–180.

3. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів. Стислий виклад. Київ, 2016. 89 с.

4. ГОБ на місцевому рівні: від інтеграції принципу гендерної рівності в бюджетний процес до гендерно чутливих політик. Київ, 2020. 112 с.

Філяніна Н.М.,

НФАУ Національна фармацевтична академія України

ЖІНКИ В ЕКОЛОГІЧНИХ РУХАХ ПРАВА ЛЮДСТВА НА ЧИСТЕ ТА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ

Системна глобальна криза кінця ХХ – початку ХХІ ст. змушує світове співтовариство мобілізувати зусилля на пошук та обґрунтування ефективних стратегій виживання людства.

Питання подолання екологічних криз, починаючи з 1960-х років, посідає чи не провідне місце в порядку денному світового наукового співтовариства, яке прагне розробити таку модель суспільного розвитку, котра відповідала б новій екологічній парадигмі, що акумулює та інтегрує нову систему цінностей, бере до уваги не лише цінності людського буття, а й самоцінність природи в усьому її розмаїтті, встановлює відповідні взірці поведінки для політичних еліт і широких верств населення стосовно збереження природи й забезпечення права людини на життя в чистому довкіллі.

Сьогодні задекларовано не лише утилітарну, а й неутилітарну цінність живої природи в усій її різноманітності, а також визнано, що виживання людства неможливе поза живою природою. Тобто реабілітація цінності природи – важлива й необхідна умова виживання людства.

Наявність розмаїття концепцій, на превеликий жаль, не наближає нас до розв'язання проблеми: екологічна проблематика, переосмислення взаємини людини і природи ще й досі залишаються зловоденними.

<i>Толстов І.В.</i> ГЕНДЕРНА АНТРОПОЛОГІЯ В. РОЗАНОВА	131
<i>Утюж І. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	133
<i>Фельдман Д.А.</i> ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ: ПЕРЕБІГ ГОСТРОГО ІНФАРКТУ МІОКАРДА З СУПУТНИМ ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 2 ТИПУ	135
<i>Фесенко Г. Г., Фесенко Т. Г.</i> ГЕНДЕРНІ ПРАКТИКИ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТІВ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ)	136
<i>Філяніна Н.М.</i> ЖІНКИ В ЕКОЛОГІЧНИХ РУХАХ ПРАВА ЛЮДСТВА НА ЧИСТЕ ТА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ	138
<i>Фролова Т.В., Стенкова Н.Ф., Осман Н.С</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІМОРФІЗМУ BSMLГЕНУ VDR У ДІТЕЙ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ	140
<i>Черніта В.О.</i> ГІПЕРГОМОЦИСТЕЇНЕМІЯ ЯК ОБТЯЖЛИВИЙ ФАКТОР АКТИВНОСТІ ОСТЕОАРТРОЗУ У ЖІНОК В ПОСТМЕНОПАУЗІ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 2 ТИПУ	141
<i>Чопорова О.І.</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ТУБЕРКУЛЬОЗНОГО ПРОЦЕСУ ЛЕГЕНІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЙОГО ЛОКАЛІЗАЦІЇ	142
<i>Шароватова О.П., Цимбал Б.М.</i> ЗАПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ СКЛАДОВОЇ ДО ЗМІСТУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	144
<i>Шевченко З. В.</i> ДО ПОНЯТТЯ ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНОГО ГЕНДЕРНОГО КОНФЛІКТУ	145
<i>Шейко А. О.</i> ЧИ ТАК СТРАШНІ ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ЇХ МАЛЮЮТЬ	147
<i>Шкодїна А.В.</i> СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА СТАТЕВОЇ НАЛЕЖНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТРАНСГЕНДЕРНОГО ПЕРЕХОДУ	148
<i>Юрко К.В., Меркулова Н.Ф., Лєсна А.С.</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНИХ ПРОЯВІВ COVID-19	150

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
DEPARTMENT OF HEALTH CARE OF KHARKIV REGIONAL STATE
ADMINISTRATION
DEPARTMENT OF SCIENCE AND EDUCATION OF KHARKIV REGIONAL
STATE ADMINISTRATION
DEPARTMENT OF HEALTHCARE OF KHARKIV CITY COUNCIL
KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY

GENDER. ECOLOGY. HEALTH

Proceedings
of the VII International Scientific and Practical Conference

(Kharkiv, April 22–23, 2021)

Kharkiv
KhNMU
2021

ББЛ 60.542.21
УДК 314.334.43
Г 34

Редакційна колегія

В. А. Капустник, В. М. Лісовий, В. В. М'ясоєдов, І. В. Лещина, І. В. Летік,
О. Я. Гречаніна, К. І. Карпенко, Г. М. Кожина, С. О. Краснікова.

*Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 5 від 22 квітня 2021 р.*

Г 34 Гендер. Екологія. Здоров'я: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 22–23 квітня 2021 р.) / ред. кол. : В. А. Капустник, В. М. Лісовий, В. В. М'ясоєдов та ін. – Харків : ХНМУ, 2021. – 232 с.

У збірнику представлено результати наукових досліджень фахівців та молодих науковців з навчальних закладів Харкова, 12 міст України, вчених із Швеції, Італії, Чехії, Сербії, Індії, Туреччини, Білорусії, Польщі, Хорватії, Німеччини, Вірменії. Доповіді присвячено гендерним аспектам медицини та екології, а також дослідженню перспектив гендерної медицини у контексті пандемії covid-19. Для науковців, викладачів, аспірантів та всіх зацікавлених.

**UDC 314.334.43
LBC 60.542.21**

Editorial board

V.A. Kapustnyk, V.M. Lisovyi, V.V. Myasoedov, I.V. Leshchina, I.V. Letik,
O.Y. Hrechanina, K.I. Karpenko, H.M. Kozhyna, and S.O. Krasnikova.

*Published by the decision of the Academic Council of
Kharkiv National Medical University.
Protocol # 5 of April 22, 2021.*

G 34 Gender. Ecology. Health: Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, April 22–23, 2021) / editorial board : V. A. Kapustnyk, V. M. Lisovyi, V. V. Myasoedov and others. – Kharkiv: KhNMU, 2021. – 232 p.

The collection presents the results of scientific research of specialists and young scientists from educational institutions of Kharkiv, 12 cities of Ukraine, scientists from Sweden, Italy, Czech Republic, Serbia, India, Turkey, Belarus, Poland, Croatia, Germany, and Armenia. The reports focus on gender aspects of medicine and ecology, as well as research on the prospects of gender medicine in the context of the covid-19 pandemic. For scientists, teachers, graduate students, and anyone interested.